

действие законов об уголовной ответственности за злоупотребление влиянием во времени. В результате чего, установлено, что во внесении изменений относительно норм, регулирующих уголовную ответственность за «лоббизм», нет никакой системы: в результате внесения изменений уголовная ответственность то усиливалась, то смягчалась; увеличился объем криминализации злоупотребления влиянием (круг деяний, за которые предусматривается уголовная ответственность, перечень лиц, которые могут быть субъектами этого преступления); санкции же ст.368-2 УК Украины мягче чем 368 УК Украины, которая предусматривала уголовную ответственность за рассматриваемые деяния до выделения их в отдельную норму. Соответственно есть основания для пересмотра приговоров в отношении лиц, ранее совершивших деяния, сейчас охватываются ст.369-2 УК Украины, но были осуждены за получение взятки.

Ключевые слова: злоупотребление влиянием, неправомерная выгода, взятка, действие уголовного закона во времени

Lashchuk N. Action of the Criminal Legal Norms Providing Responsibility for Abuse of Influence in Time. In the article the correlation between earlier existing rules providing responsibility for abuse of influence and the corresponding legislative novel from the aspect of the general and special norms has been investigated. Action of laws on criminal responsibility for abuse of influence in time has been considered. Therefore, it has been established that no system exists in modification concerning the norms regulating criminal liability for «lobbyism»: as a result of modification criminal responsibility either intensified or softened; the degree of criminalization of abuse of influence (a circle of actions for which criminal responsibility is provided, the list of persons who can be subjects of this crime) increased; sanctions of Article 368-2 of the Criminal Code of Ukraine are softer than those of Article 368 of the Criminal Code of Ukraine which provided criminal responsibility for the considered actions before they became a separate norm. Consequently there is some grounding for revision of sentences concerning people, who earlier made acts, now they are under Article 369-2 of the Criminal Code of Ukraine, but were condemned for bribery.

Key words: abuse of influence, illegal benefit, a bribe, action of the criminal law in time.

УДК 343.126.4

В. Рибалко

Оцінні поняття, використовувані при регламентації застави як запобіжного заходу

Стверджується, що проблематика, пов'язана із застосуванням застави та визначенням її розміру, включає в себе сукупність складних та недостатньо проаналізованих питань. За висновком автора сума застави повинна бути такою, аби забезпечити стримуючий ефект цього заходу; для того, аби визначити, чи слід застосовувати заставу (та в якому розмірі), судді можуть враховувати будь-які особисті фактори (наприклад, ресурси даної особи, її репутацію, зв'язки з тим, хто буде поручителем); справедливою є відмова у застосуванні застави з огляду на те, що особа, яка заявляє клопотання про її внесення, водночас не надає відомостей, необхідних для встановлення її розміру та/або не представляє докази, що могли б засвідчити легальність походження відповідних коштів.

Ключові слова: розмір застави, матеріальне становище, відмова у застосуванні, легальність походження коштів.

Постановка наукової проблеми та її значення. Одним із найскладніших моментів при застосуванні застави є визначення її розміру. Адже судді чи слідчому судді, (який приймає рішення про обрання даного запобіжного заходу) доводиться вирішувати, якою сумою можна стягнути з особи, яка заявляє клопотання про внесення застави, аби така сума не ставила особу у складне матеріальне становище, та, водночас, могла бути дієвим стримуючим фактором для підозрюваного/ обвинуваченого. Ці проблеми обумовлені (крім, нерідко, невисокої кваліфікації правозастосувача), ще й нечіткістю закону (зокрема, використанням деяких оцінних понять), недостатнім теоретичним напрацюванням питання застосування застави як запобіжного заходу, необхідних для правозастосовної практики науково-обґрунтованих рекомендацій. Такі обставини й визначили актуальність та практичне значення досліджень з цієї тематики.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Питанням про запобіжні заходи, зокрема, й застава було приділено немало уваги в працях таких вчених як М. Гранкін, О. Гречишнікова, Т. Донченко, М. Капінус, П. Митник, Г. Попов, Б. Пошва, М. Розін, В. Руднев, Л. Трунова, С. Чельцов тощо. У їх працях містяться цінні наукові ідеї з багатьох питань застосування застави. Вони є важливою теоретичною базою для подальших розробок проблем застосування застави у кримінальному судочинстві.

Мета й завдання статті. Водночас ряд питань носить дискусійний характер, а деякі аспекти специфіки застосування застави вимагають нового підходу та більш глибокого вивчення й осмислення. Це завдання й поставив перед собою автор.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Застава полягає у внесенні коштів у грошовій одиниці України на спеціальний рахунок з метою забезпечення виконання підозрюваним, обвинуваченим покладених на нього обов'язків, під умовою звернення внесених коштів в дохід держави у разі невиконання цих обов'язків (ч. 1 ст. 182 КПК України 2012 р.).

Н. Н. Розін, видатний російський процесуаліст, зазначав, що у порівнянні з іншими запобіжними заходами застава є найбільш доцільним способом забезпечення неухилення обвинувачених від явки до слідчого чи в суд (особливо серед менш забезпечених кіл населення, для яких будь-яка втрата майна завжди відчутна) [1, с. 366-367]. З цим твердженням неможливо не погодитися. Застава розрахована на створення у обвинуваченого та підозрюваного достатньо сильного егоїстичного мотиву, спрямованого на неухилення від явки і тим самим до збереження своїх чи заставодавця майнових прав та інтересів [2, с. 210; 3, с. 154; 4, с. 433; 5, с. 27; 6, с. 76].

Одним з найскладніших моментів при застосуванні застави є визначення її розміру. На думку деяких авторів, при встановленні надто великого розміру даного запобіжного заходу, «мета застави – забезпечення явки підозрюваного та обвинуваченого відсувається на задній план, а на перший – виступає отримання якомога більшої суми грошей...» [7, с. 22]. З даним твердженням погодитися не можна. Адже застосування застави не є комерційною діяльністю держави, її метою є забезпечення явки, а також попередження вчиненню нових злочинів. Застава ж виступає способом забезпечення цих цілей.

У вітчизняному КПК законодавець визначає розмір застави з «прив'язкою» до розміру мінімальної зарплати. На думку О. С. Гречишнікової, суму застави слід було б встановлювати у відсотковому відношенні від суми щорічного доходу особи, яка вносить заставу (що може бути легко встановлений з її податкової декларації чи з довідки про зарплату, отриману в бухгалтерії за місцем роботи) [8, с. 108]. Така пропозиція видається неприйнятною: ні для кого не секрет, що «лева» частка економіки України знаходиться в «тіні», а тому встановити реальний, а не задокументований рівень доходів особи, практично не можливо. Тим більше, КПК України не містить заборони щодо того, аби в якості предмета застави виступали гроші, не зароблені, а отримані особою, яка планує вносити заставу, іншим способом: подаровані, знайдені, виграні в лотерею, успадковані тощо.

У ч.4 ст.182 КПК зазначено, що розмір застави повинен достатньою мірою гарантувати виконання підозрюваним, обвинуваченим покладених на нього обов'язків та не може бути завідомо непомірним для нього.

Розмір застави визначається суддею, слідчим суддею з урахуванням характеру вчиненого злочину, даних про особу підозрюваного, обвинуваченого, майнового становища особи, що вносить заставу. На практиці сума застави нерідко обирається довільно, не завжди враховуються матеріальні можливості підозрюваного, обвинуваченого, які не здатні внести зазначену суму. Трапляються випадки умисного встановлення таких сум в якості застави, які завідомо неможливі для осіб, що притягуються до кримінальної відповідальності (що не сприяє їх звільненню в необхідних випадках з-під варти).

Межі розміру застави залежать, зокрема, від ступеня тяжкості злочину, у вчиненні якого особа підозрюється/ обвинувачується. Причому у виключних випадках, якщо слідчий суддя, суд встановить, що застава у таких межах не здатна забезпечити виконання підозрюваним, обвинуваченим у вчиненні тяжкого чи особливо тяжкого злочину, покладених на нього обов'язків, застава може бути призначена у розмірі, що перевищує встановлені в законі граничні розміри (ч.5 ст.182 КПК).

У юридичній літературі піддається критиці становище, за якого законодавцем або ж не визначено максимального розміру застави, або ж дозволено правозастосувачу [як це передбачено у КПК нашої держави – *В.Р.*] виходити за уже встановлені межі; стверджується, що така ситуація дає широкий простір для зловживань [9, с. 24]. Доля істини у цьому є. Однак не варто забувати й про те, що зараз у багатьох пострадянських державах (в Україні у тому числі) відбулася різка поляризація

населення, поділ їх на надзвичайно багатих і тих, хто ледь зводить кінці з кінцями, середній же прошарок є вкрай незначним. Люди з різними матеріальними статками мають неоднакові можливості. Наприклад, для олігарха, чий дохід становить декілька мільйонів доларів на рік, певна сума може бути достатньою лише для того, аби раз пообідати, натомість простий слюсар-роботяга може за ті гроші місяцями годувати сім'ю. Тому існуюча зараз ситуація, за якої правозастосувач при визначенні суми застави у певних випадках вправі вийти за верхню межу (з урахуванням, зокрема, й матеріального становища особи), є, звісно, не ідеальною, але це швидше перевага, аніж недолік.

До прикладу, по справі экс-ректора Національного університету Державної податкової служби П. Мельника (обвинуваченого у прийнятті неправомірної вигоди у значному розмірі за сприяння у зарахуванні кількох абітурієнтів до цього навчального закладу). Печерський райсуд м. Києва (керуючись положенням абз. 2 ч.5 ст. 182 КПК України) обрав щодо нього заставу у розмірі 25 тисяч мінімальних зарплат. При прийнятті такого рішення (окрім тяжкості інкримінованого злочину та подальшої неналежної процесуальної поведінки) враховувалася також матеріальне становище підозрюваного (зокрема, у оприлюдненій ним податковій декларації, зазначалося, що на його банківському рахунку є кільканадцять млн. гривень, у його власності та власності членів його сім'ї знаходилася значна кількість об'єктів нерухомого майна та автомобілів представницького класу). У подальшому Апеляційний суд м. Києва скасував постанову судді Печерського районного суду від 22 квітня 2014 р. у частині визначення П. Мельнику розміру застави та визначив заставу в розмірі 500 мінімальних зарплат [10, 11, 12]. І хоча початковий розмір даного запобіжного заходу було знижено аж у 50 разів, все одно сума коштів, які в подальшому були внесені на спеціальний рахунок, становили приблизно 40 річних [! – В.Р.] пенсій середньостатистичного українського пенсіонера.

Як уже зазначалося, при визначенні розміру застави потрібно в обов'язковому порядку враховувати матеріальне становище особи, яка вносить заставу. Адже не кожному під силу внести заставу в розмірі, який встановлений в законі. Тому необхідно передбачити, що у виключних випадках розмір застави може бути встановлений **нижче мінімального рівня**. До виключних випадків (з урахуванням індивідуального підходу) можна віднести матеріальне становище особи, щодо якої обирається запобіжний захід у вигляді застави. Наприклад, працівника, який отримує мінімальну зарплату і має на утриманні хвору дружину та кількох дітей.

Сума застави повинен бути такою, аби забезпечити стримуючий ефект цього заходу. До такого висновку доходить ЄСПЛ у рішенні «Мангурас проти Іспанії» («Mangouras v. Spain») №12050/04 від 8 січня 2009 р. (§§ 38-40, 42, 44). Іспанським судом було звільнено під заставу у розмірі 3 млн. євро капітана судна, що спричинило забруднення морського середовища. Заявник зазначив, що при визначенні розміру застави національний суд не врахував його соціальне становище, а тому розмір застави не був пропорційний його можливостям. Хоча ЄСПЛ й визнав, що розмір застави був значним, однак не визнав його непомірним з огляду на: 1) тяжкість злочину, 2) катастрофічні наслідки (як з природоохоронного, так і з економічного боку), що трапилися внаслідок забруднення моря, спричиненого витоком нафти; 3) а також професійного оточення заявника, яке мало можливість внести таку суму застави (її сплатила лондонська страхова компанія, яка виявилася страхувальником судовласника «Престижу», роботодавця заявника та яка (відповідно до укладеної між двома сторонами угоди) покривала витрати цивільної відповідальності судна у випадку забруднення довкілля) [13, с. 110-111].

До схожої думки прийшов Стразбургський суд й у рішенні «Пунцельт проти Чехії» («Punzelt v. Czech Republic») №31315/96 від 25 квітня 2000 р. (§ 86), вказавши, що ані неодноразова відмова у звільненні під заставу заявника, ні в подальшому встановлена заставу у розмірі 30 млн. чеських крон, не були порушенням прав заявника, враховуючи масштаб його фінансових операцій (зокрема, було звернуто увагу на те, що до взяття під варту заявник мав намір купити два універмаги у Празі) [13, с.109].

Матеріали практики Євросуду свідчать, що для того, аби визначити, чи слід застосовувати заставу, національні органи можуть враховувати будь-які особисті фактори (наприклад, ресурси даної особи, її репутацію, зв'язки з тим, хто буде поручителем) [14, с. 44].

Цікавим є рішення Європейської комісії з прав людини «Бонншо проти Швейцарії» («Bonnehchaux v. Switzerland») №8224/78 від 5 грудня 1979 р.), де було визнано справедливість відмови у застосуванні застави (яку у тій справі швейцарський суд планував визначити з урахуванням виключно майна підозрюваного) з огляду на те, що підозрюваний не надав відомостей, необхідних для встановлення її розміру (§ 74) [13, с. 107-108].

ЄСПЛ визнає правомірним рішення національних судів про відмову у застосуванні застави, якщо особа, яка заявляє клопотання про її внесення, водночас не надає жодних доказів, які б

засвідчували легальність походження відповідних коштів. Так, у § 33 рішення «В. проти Швейцарії» (W. v. Switzerland) №14379/88 від 26 січня 1993 р.) зазначається: «...обставини справи та репутація заявника [який був наркоторговцем – В.Р.] послужили відповідним судам підставою відхилити його пропозицію про внесення застави, оскільки було невідомим джерело походження цих грошей, які мали бути внесені, ... а це не буде належною гарантією того, що заявник вирішить не зникати через побоювання втратити заставу» [13, с. 108].

До речі, в юридичній літературі уже висловлювалася пропозиція про необхідність відобразити у нормах КПК положення, яке б давало можливість встановити легальність походження коштів, що вносяться як предмет застави [6, с. 192]. З огляду на щойно наведену прецедентну практику Євросуду така рекомендація видається слушною.

З урахуванням наведеного раджу доповнити ч.2 ст. 182 КПК України положенням наступного змісту: «Застосування застави може бути поставлено у залежність від виконання підозрюваним, обвинуваченим чи іншою особою (потенційним заставодавцем) вимоги слідчого судді, суду надати дані, які б підтверджували законність походження коштів, що виступатимуть предметом застави та відомості, необхідні для встановлення її розміру».

Як уже зазначалося, застава може бути внесена як самим підозрюваним, обвинуваченим, так і іншою фізичною або юридичною особою (заставодавцем) (ч.2 ст. 182 КПК). Тобто у новому кримінальному процесуальному законодавстві фактично розмежовано поняття «заставодавець» та «особа, яка вносить заставу» (адже останнє є ширшим).

У ч. 4 ст. 182 КПК 2012 р. йдеться про те, що розмір застави, окрім іншого (обставин кримінального правопорушення, ризиків, передбачених ст. 177 КПК) визначається з урахуванням майнового та сімейного стану підозрюваного, обвинуваченого. Однак заставодавець чомусь забуває, що при прийнятті відповідного рішення слід враховувати також майновий та сімейний стан заставодавця - фізичної особи та майновий стан заставодавця – юридичної особи, який вносить заставу за цих учасників процесу.

Існуюча зараз регламентація цього питання може привести до того, що не надто багатий заставодавець, який хоче допомогти підозрюваному, обвинуваченому, готовий внести в якості предмета застави ледь не всі свої кошти. А це в подальшому може призвести до того, що і він сам, і члени його сім'ї (у тому числі й малолітні діти) залишаться без засобів до існування. Якщо ж заставодавцем виступає юридична особа, то передача як застави значної суми може в подальшому (у разі невиконання взятих на себе зобов'язань) призвести до її банкрутства.

Тому при прийнятті відповідного рішення (про обрання даного запобіжного заходу) слід враховувати інтереси не тільки підозрюваних, обвинувачених (тобто осіб, які залучаються в процес незалежно від їх волі), але й осіб, які вступають у процес за власним бажанням.

Окрім того, положення КПК про необхідність врахування при прийнятті такого рішення майнового стану лише підозрюваного, обвинуваченого (де відсутня будь-яка згадка про потребу при застосуванні цього запобіжного заходу мати на увазі матеріальне становище заставодавця) є непродуманим з огляду ще й на наступне. Не виключено, що для заможного заставодавця-олігарха, внесена сума коштів може бути неістотною, а тому він не буде особливо перейматися існуванням ризику втрати застави (її звернення в дохід держави) і, відповідно, не надто сумлінно виконуватиме взяті на себе обов'язки (або ж не виконуватиме їх взагалі). З урахуванням сказаного пропоную викласти перше речення ч. 4 ст. 182 КПК України наступним чином: «Розмір застави визначається слідчим суддею, судом з урахуванням обставин кримінального правопорушення, майнового та сімейного стану підозрюваного, обвинуваченого, інших даних про його особу та (або) даних про особу заставодавця, а також ризиків, передбачених статтею 177 цього Кодексу».

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Отож, проведений аналіз як чинного законодавства, практики його застосування, так й висловлених у літературі поглядів, дозволив обґрунтувати, що: 1) сума застави повинна бути такою, аби забезпечити стримуючий ефект цього заходу; 2) для того, аби визначити, чи слід застосовувати заставу (та в якому розмірі), національні органи можуть враховувати будь-які особисті фактори (наприклад, ресурси даної особи, її репутацію, зв'язки з тим, хто буде поручителем); 3) справедливою є відмова у застосуванні застави з огляду на те, що особа, яка заявляє клопотання про її внесення, водночас не надає відомостей, необхідних для встановлення її розміру та/або не представляє докази, що могли б засвідчити легальність походження відповідних коштів.

З урахуванням вищезазначеного:

1) запропоновано передбачити, що у виключних випадках розмір застави може бути встановлений нижче мінімального рівня. До виключних випадків (з урахуванням індивідуального

підходу) можна віднести матеріальне становище особи, щодо якої обирається запобіжний захід у вигляді застави.

2) рекомендовано доповнити ч. 2 ст. 182 КПК України положенням наступного змісту: «Застосування застави може бути поставлено у залежність від виконання підозрюваним, обвинуваченим чи іншою особою (потенційним заставаодавцем) вимоги слідчого судді, суду надати дані, які б підтверджували законність походження коштів, що виступатимуть предметом застави та відомості, необхідні для встановлення її розміру».

3) запропоновано викласти перше речення ч. 4 ст. 182 КПК України у такій редакції: «Розмір застави визначається слідчим суддею, судом з урахуванням обставин кримінального правопорушення, майнового та сімейного стану підозрюваного, обвинуваченого, інших даних про його особу та/або даних про особу заставаодавця, а також ризиків, передбачених статтею 177 цього Кодексу».

Джерела та література

1. Розин Н. Н. Уголовное судопроизводство: Пособие к лекциям / Н. Н. Розин. – 3-е изд., пересмотр. – Петроград: Право, 1916. – 603 с.
2. Чельцов М. А. Советский уголовный процесс / М. А. Чельцов. – М.: Госюриздат, 1951. – 511 с.
3. Трунова Л. К. Современные проблемы применения мер пресечения в уголовном процессе: дисс. ...доктора юрид. наук: 12.00.09 / Л. К. Трунова. – М., 2002. – 419 с.
4. Капинус Н. И. Процессуальные гарантии прав личности при применении мер пресечения в уголовном процессе: дисс. ... доктора юрид. наук: 12.00.09 / Н. И. Капинус. – М., 2001 – 547 с.
5. Мытник П. Залог как мера пресечения / П. Мытник // Юстиция Беларуси. – 2001. – № 3. – С. 34-36.
6. Попов К. В. Проблемы участия суда в применении мер пресечения: дисс. ...к.ю.н.: 12.00.09 / К. В. Попов. – Краснодар, 2004. – 220 с.
7. Руднев В. И. Залог в России, «бейл» в США: сравнительный анализ / В. И. Руднев // Российская юстиция – 1998. – №4. – С. 22-25.
8. Гречишников О. С. Обеспечение прав обвиняемого и подозреваемого при применении процессуального принуждения: дисс. ...к.ю.н.: 12.00.09 / О. С. Гречишников. – Волгоград, 2001. – 209 с.
9. Гранкин М. Залог как мера пресечения / М. Гранкин // Российская юстиция. – 1998. – №2. – С. 24-25.
10. Терещук О. Петро Мельник: від VIPа до арештанта / О. Терещук [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://tvi.ua/new/2013/08/09/petro_melnyk_vid_vipa_do_areshtanta.
11. Екс-ректору Мельнику суд у 50 разів зменшив суму застави [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tsn.ua/kyiv/eks-ektoru-melniku-sud-u-50-raziv-zmenschiv-sumu-zastavi-348579.html>.
12. Мельника у разі затримання можуть випустити під заставу в 23 млн грн. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tsn.ua/ukrayina/melnika-u-razi-zatrimannya-mozhut-vipustiti-pid-zastavu-v-23-mln-grn-306745.html>.
13. Макбрайд Дж. Європейська конвенція з прав людини та кримінальний процес / Дж. Макбрайд. – К.: К.І.С., 2010. – 576 с.
14. Европейская конвенция о защите прав человека и основных свобод. Комментарий к статьям 5 и 6. – М.: ИГиПРАН, 1997. – 220 с.

Рыбалко В. Оценочные понятия, используемые при регламентации залога как меры пресечения. Утверждается, что проблематика, связанная с применением залога и определением его размера, включает в себя совокупность сложных и пока еще недостаточно проанализированных вопросов. Автор аргументирует, что сумма залога должна быть такой, чтобы обеспечить сдерживающий эффект этой меры пресечения. Для того, чтобы определить, следует ли применять к подозреваемому или обвиняемому залог (и в каком размере), национальные органы могут учитывать любые личностные факторы (например, материальные ресурсы данного лица, его репутацию, связи с тем, кто возможно будет выступать залогодателем). Справедливым является отказ в применении залога с учетом того, что лицо, заявляющее ходотайство о применении залога, не предоставляет информации, необходимой для определения его размера и /или не предоставляет доказательств, которые могут засвидетельствовать легальность происхождения соответствующих средств. В статье сформулирован ряд рекомендаций по усовершенствованию норм, регламентирующих применение залога как меры пресечения.

Ключевые слова: размер залога, имущественное положение, отказ в применении меры пресечения, легальность происхождения ценностей, практика Европейского суда по правам человека.

Rybalko V. Estimated Concepts Used in the Pledge Regulation as a Measure of Restraint. It has been claimed that the problems connected with application of pledge and determination of its size includes a set of difficult and still insufficiently analysed questions. The author reasons that the sum of pledge has to provide the constraining effect of this measure of restraint. To define, whether it is necessary to apply the

pledge to the suspect or accused (and in what size), national authorities can consider any personal factors (for example, material resources of this person, his reputation, relations with those people who may be pledgers). Refusal of pledge application is fair in case the person declaring petition for pledge application does not provide information necessary for determination of its size and/or does not provide proofs which can testify legality of the origin of appropriate means. In the article a number of recommendations for improvement of the norms regulating pledge application as the measure of restraint have been formulated.

Key words: sum of pledge, a property status, refusal of application of a measure of restraint, legality of the origin of values, practice of the European Court of Human Rights.

УДК 343.617:343.222.4

О. Старко

Зараження венеричною хворобою: об'єктивні ознаки складу злочину

Статтю присвячено проблемі кримінальної відповідальності за зараження венеричною хворобою. Проведено кримінально-правовий аналіз окремих об'єктивних ознак юридичного складу зараження венеричною хворобою. Обґрунтовано висновок про доцільність запровадження кримінальної відповідальності за свідоме поставлення в небезпеку зараження венеричною хворобою. Застосування такої норми могло б стати дієвим кроком щодо профілактики поширення венеричних хвороб морально нестійкими особами.

Ключові слова: зараження, венерична хвороба, діяння, потерпілий, кримінальна відповідальність.

Постановка наукової проблеми та її значення. Проблема боротьби з венеричним и захворюваннями є не лише медичною, це проблема суспільства в цілому. Окрім небезпечних наслідків для здоров'я, проблема поширення венеричних хвороб тісно пов'язана з питаннями шлюбу та сім'ї, материнства, моралі та виховання молоді, демографічної ситуації та збереження генофонду нації.

Статистика офіційної реєстрації венеричних хвороб свідчить про відносну стабільність значень її показників, що існувала протягом тривалого часу. Це стосується й офіційної реєстрації злочинів, передбачених ст. 108 Кримінального кодексу (далі – КК) України редакції 1960 р. та ст. 133 чинного КК України. Так, за період з 1992 р. по 2011 р. в Україні було зареєстровано 725 таких злочинів, тобто у середньому за рік реєструвалось 36 злочинів. Найвищими показники рівня цих злочинів були у 1996 та 1997 рр. – 105 та 116 відповідно. Найбільша кількість цих злочинів за вказаний період була зареєстрована у Дніпропетровській (192), Донецькій (89) та Луганській (66) областях [1]. У той же час слід враховувати фактор високої латентності, яким характеризується цей вид злочинності, що істотно впливає на об'єктивність картини кримінологічних показників.

Використання кримінально-правових важелів впливу є необхідним та дієвим засобом у боротьбі з поширенням цих хвороб. Зокрема, чинний КК України (ст. 133) передбачає відповідальність за зараження венеричною хворобою особою, яка знала про наявність у неї цієї хвороби. У ч. 2 та ч. 3 цієї статті передбачено відповідальність за зараження венеричною хворобою особою, раніше судимою за зараження іншої особи венеричною хворобою, зараження двох і більше осіб або неповнолітнього та зараження, яке спричинило тяжкі наслідки.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Проблемі кримінальної відповідальності за поширення венеричних хвороб присвячено низку досліджень вітчизняних вчених-криміналістів. Це, зокрема, праці П. П. Андрушка, Л. П. Брич, І. С. Вікторова, В. О. Глушкова, Н. І. Загороднікова, М. Д. Шаргородського, С. Улицького та інших.

Формулювання мети та завдань статті. Метою статті є кримінально-правовий аналіз окремих об'єктивних ознак юридичного складу зараження венеричною хворобою.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. За соціальною сутністю розглядуваний злочин полягає у зараженні іншої особи венеричною хворобою, що спричиняє погіршення стану здоров'я потерпілого, у тому числі й тяжкі наслідки для здоров'я. Навіть у тих випадках, писав Н. І. Загородніков, коли хвороба легко виліковується, короточасний розлад здоров'я невідворотний, а в деяких випадках, особливо через несвоєчасне лікування, таке захворювання як сифіліс, може спричинити тяжкий розлад здоров'я у виді психічної хвороби, порушення функцій окремих органів і т.п. [2, с. 114-115].